

**Міністерство освіти і науки України
Комунальний заклад вищої освіти
«Дніпровський педагогічний коледж»
Дніпропетровської обласної ради»**

Навчально-методична картка заняття

**Назва та № спеціальності 012 «Дошкільна освіта»
013 «Музичне мистецтво»**

Предмет: Українська мова

Тема: Стилістична помилка.

Тип заняття: ПЗ

Мета заняття: повторити відомості про функціональні стилі, їх особливості та стилі вживання; на практиці дати уявлення про стилістичну помилку; навчати здобувачів освіти знаходити стилістичні помилки в чужому висловлюванні та уникати у власному; розвивати стилістичну грамотність; виховувати мовну культуру.

Забезпечення заняття:

Навчальний конспект

Література:

Основна:

1. Козачук Г.О. Українська мова для абітурієнтів: Навч.посіб.-8-ме вид.- К.: Вища школа, 2007. - 303 с.

Додаткова:

1. Новий довідник: Українська мова. Українська література. - К.: ТОВ "КАЗКА", 2008. -864 с.

2. Орфографічний словник / Уклад. Ковальова Т.В., Коврига Л.П. / - Х.: Сінтекс, 2004. – 1088 с.

Інструкція до практичного заняття №

Тема: Стилістична помилка.

План практичної роботи

1. Актуалізація мотиваційних резервів здобувачів освіти на основі повторення вивченого.
2. Робота над закріпленням знань, умінь і навичок.
3. Підбиття підсумків.

Хід роботи

I. Підготовча частина.

1. Організаційний момент. Мотивація навчальної діяльності.

II. Основна частина.

- 2.1. Вступне слово викладача.

- 2.2. Повторення теоретичних відомостей і первинних умінь та навичок з теми. Записати конспект у зошит.

Стилістичними помилками називають порушення законів вживання в мові лексичних одиниць, а також недоліки в освіті синтаксичних конструкцій.

Стилістична помилка – це неправильне вживання слова та (або) неправильне побудова пропозиції. Тут розташована зведена таблиця основних стилістичних помилок з прикладами. А нижче представлені найбільш поширені стилістичні помилки:

1. **Нерозрізнення паронімів.** Пароніми (подібні за змістом слова) часто вживаються неправильно. В якості прикладів можна навести наступні пари: відмінність (чогось від чогось) – відмінність (між чимось і чимось), засвоїти – освоїти (друге вживається в значенні більш високого ступеня вияву дії), рівний (однаковий) – рівний (без виступів, нерівностей), надати (віддати в користування)

– представити (пред'явити), мовний (від мови в значенні орган) – мовної (від мови в значенні мова) і багато інших.

2. **Плеоназм** – мовленнєвий надмірність, вкраплення слів, непотрібних зі смислової точки зору. Плеоназм можна порівняти з наукоподібністю – способом наведення «вченого» лиску на прості в своїй основі речі. У просторіччі «наукою» часто називають щось незрозуміле без спеціальної освіти, а наукоподібним називають спосіб викладу, що утруднює сприйняття матеріалу. Плеонастическій текст, навпаки, може переслідувати мету більш докладного пояснення і опису якогось явища, процесу, устаткування і т. д., однак фактично гіллясті і абстрактні міркування тільки ускладнюють розуміння суті.

У деяких випадках уточнення все ж необхідні. Так, у перших двох прикладах, розташованих нижче, якщо з контексту не ясно, про які саме прикладах і об'єкті йде мова, уточнення типу «*наявні в таблиці*» і «*вже існуючого*» Доречні. Головне, щоб описова надмірність не увійшла в звичку. Часто плеоназм формується за допомогою «слів-паразитів»: *якийсь, правильний* і т. д. Якщо проговорити фразу без сумнівного слова, стає очевидним, що воно зайве.

Щоб уникнути Плеоназм, необхідно відсікти все зайве. Досить слідувати простим правилам: якщо якесь слово можна викреслити з тексту без зниження якості (у всіх сенсах), то це слід зробити. Нижче наведено кілька прикладів (жирним шрифтом виділено слова, які можна і потрібно прибрати):

- Приклади, наявні в таблиці, показують ...
- (Приклади показують ...);
- Після поновлення вже існуючого об'єкта ...

3. Тавтологія. Тавтологією називається визначення, що повторює в іншій формі раніше сказане. Тавтологія легко виявляється при читанні тексту вголос. До непомірно часто вживаним словами зазвичай ставляться який, щоб і можна. Взагалі, для появи одного й того ж слова двічі в одному абзаці повинні бути дуже серйозні причини. Наочний приклад тавтології:

- *Невірно:* Поряд з цими ознаками є і ряд інших ...
- *Вірно:* Поряд з цими ознаками є й інші ...

4. Вибір форм множини й однини. Часто виникають проблеми вживання однини чи множини. Останнім часом все частіше використовується узгодження за змістом: якщо мається на увазі єдине ціле, то використовується єдине число, а якщо потрібно підкреслити окремі предмети – множинне. Прикладами правильного вживання є поєднання:

- Два і більше варіанта;
- Три і більше форм;
- Виберіть будь полі або число (рід однаковий);
- Виберіть будь цифру або число (рід різний);
- Є декілька варіантів;
- Є деякі варіанти.

5. Узгодження слів у реченні. Часто виникають помилки узгодження слів у реченні, особливо це стосується управління дієсловами. Нижче наведені деякі приклади:

- *Невірно:* Даний розділ розповідає про відкриття, роботі та збереженні документа;
- *Вірно:* У даному розділі описані процедури відкриття і збереження документів, а також роботи з ними.

6. Створення віддієслівних іменників. Слід з обережністю створювати віддієслівні іменники. Багато хто з механічно створених слів відсутні в словнику, і їх вживання вважається неписьменним (упорядкувати – упорядкування, а не упорядкування; згорнути – згортання, а не згортання і т.д.). Крім того, захоплення віддієслівним іменниками погіршує стиль (відкриття файлу як відкриття Америки).

7. Нанизування однакових форм. Слід уникати нанизування однакових відмінкових форм, наприклад за допомогою слів щоб і який:

- Невірно: Для виконання завдання розстановки індексів значень ...
- Вірно: Щоб розставити індекси значень ...

8. Стилiстичної помилкою може бути також оксюморон (поєднання слів з протилежним значенням), якщо тільки протиріччя не використовується навмисно для створення особливого стилістичного ефекту

Стилiстичні помилки

1	Порушення стилістичної єдності тексту: стилістична несумісність слів, різностильові синтаксичні структури, різностильове забарвлення тексту (сполучення слів різних стилів)
2	Неправильне вживання слів з переносним значенням, фразеологізмів, штучна образність.
3	Невміння користуватися граматичними синонімами (варіантами словоформ, словосполучень, речень у текстах різних стилів)
4	Невиправдане вживання мовних штампів, кліше, слів-паразитів
5	Порушення милозвучності мовлення
6	Невмотивоване нагромадження одних і тих же частин мови або їх форм
7	Уживання громіздких, одноманітних синтаксичних конструкцій, що роблять текст

2.3. Виконання вправ.

Вправа 1.

Розкрийте дужки. Складіть речення в різних стилях.

Із нагоди (ювілей), звернутися на (адрес), підприємство(?) виготовлення, секція (?) вивчення, сектор (зв'язки), добрий (?) природа, залежно (?) погоди, у (напрямок) міста, лишилось у (спадок), поїхати у (справа), іти (вулиця), проходити (тінь), іти (?) полем, виключити (?) списку, (?) змозі, (вихідний) дня, за (підсумок), комісія (?) спорт.

Вправа 2. Списати, розкриваючи дужки.

Пояснити засоби милозвучності мови.

1. Організовано пройшов фестиваль (у, в) Миргороді. 2. (У, в) школі після дзвінка настала тиша. 3. Від спеки на вітах листя (уже, вже) всихало. 4. От сонечко (уже, вже) за синю гору запало. 5. Боксер вміло (знову, знов) ухилився від удару. 6.

На зборах учні говорили про успішність, вирішували (і, й) інші питання.

7. Люди вийшли на вулиці (й, і) площі, винесли свою радість (у, в) святкові колони. 8. Тихо спустилися тіні над селом, (у, в)

серпанок його огорнули. 9. Асфальтом (укрилася, вкрилася) земля. 10.

Одлунали на рампі кроки, (і, й) востаннє ударив дзвінок. 11.

Борошняний пил висів (в, у) повітрі. 12. Трави стояли тихі, бо ранок був теж тихий (і, й, та) безвітряний (і, та)

обіцяв сонячний жаркий день. 13. Сонце підбило (ся, сь) височенько. 14.

(Роз, розі) тнулося в гущині голосне щебетання. 15. ніжинки (з, із, зі) інеєм крутили (ся, сь), збивали (ся, сь) (у, в) купу, (і, й, та) купа росла,

більшала (і, й, та), наче стовп, піднімала (ся, сь) (у, в) гору.

III. Підсумок заняття

3.1. Самостійна робота за карточками.

Інструкція: Виконання вправ буде здійснюватися по групам, кожен здобувач освіти згадає свій послідовний номер у списку навчального журналу і біля кожної групи будуть стояти номери.

Вправа 1. Правильно запишіть словосполучення із стилістичними помилками.

I – ГРУПА (номери:1,2, 4,7,9,10,13,14,15,16,20,22,25,27.)

згідно закону -

здавати іспит -

бувчий у користуванні -

в любій день –

вибачте мене -

заказати товар -

заключати договір -

їх будинок -

на протязі місяця -

на рахунок цього -

приймати участь -

прийняти міри -

по крайній мірі -

виключення -

запобігти руйнування -

багаточисельні дзвінки -

подорожувати по європейським країнам -

відповіді співпадають -

відповідно угоді -

II. ГРУПА (3,5,6,8,11,12,17,18,19,21,23,24,26,28.)

давно знати друг друга -

зраджувати принципам –

навчатися малюванню -

наслідувати відомій актрисі -

підводити підсумки -

попередити хворобу -

приводити приклад -

приїхав вісім років назад -

проблема заключається -

слідуюча зупинка -

ювілейні міроприємства -

потерпіти поразку -

одержати перемогу -

задаватися метою -

слідувати звичаям -

нанести удар -

Ви праві -
гарно виглядати -
оточуюче середовище -
Вправа 2.

Тестування

24 тестових завдання з однією правильною відповіддю. Непарні номери тестів виконують здобувачі освіти, які у списку навчального журналу записані під непарним числом.

Відповідно парні числа виконують здобувачі освіти, які записані у списку навчального журналу під парним числом.

1.Неправильно утворено форму дієслова

- А. вибачиш
- Б. відповісиш
- В. зачаруєш
- Г. з'їси

2.Потребує редагування словосполучення

- А. виступаючий живіт
- Б. завідувач відділу
- В. мийний засіб
- Г. самоклейна стрічка

3.Дієприкметниковим зворотом можна замінити підрядну частину в реченні

- А. Дівчина милувалася квітами, що росли в саду.
- Б. Чоловіки їхали шляхом, що пролягав через ліс.
- В. Я читав книжку, яку подарували на день народження.
- Г. Студенти, які успішно складають іспити, отримують стипендію.

4.Правильно утворено всі словосполучення, ОКРІМ

- А. відгук про роботу
- Б. зроблено по наших розрахунках
- В. потреба в підручниках
- Г. близько десятої години

5.Граматичну помилку допущено в рядку

- А. знатися на класичній музиці
- Б. опанувати складний інструмент
- В. вибачити йому невдале виконання
- Г. дякувати великого піаніста

6.Граматично невдалим є речення

- А. Хліб нарізають гострим ножем.
- Б. Хліб нарізано гострим ножем.
- В. Хліб нарізали гострим ножем.
- Г. Хліб нарізався гострим ножем

7.Неправильно утворено форму прикметника в рядку

- А. відповідальніша, більш холодна
- Б. найголовніша, світліший
- В. найприємніший, дорожчий

- Г. розумніший, більш потужніший
8. Не правильно вжито відмінкову форму числівника в рядку
- А. на п'ятистах гектарах
 - Б. до шестидесяти гривень
 - В. після сімдесяти кілометрів
 - Г. більше семисот метрів
9. Правильною є форма числівника
- А. п'ятиста
 - Б. п'ятистами
 - В. п'ятистам
 - Г. (на) п'ятистам
10. Закінчення -à має іменник у сполученні
- А. двадцять три персик..
 - Б. чотири екскаватор..
 - В. сорок два телеканал..
 - Г. три десятих кілометр..
11. Граматичну помилку допущено в словосполученні
- А. завдати збитків
 - Б. відповідно до закону
 - В. потребувати підтримку
 - Г. навчатися малювання
12. Правильно утворено форми ступенів порівняння всіх прикметників рядка
- А. найстарший, менш рішучий, найбільш міцніший
 - Б. найосвіченіший, якнайсвіжіший, архіважливий
 - В. найбільш упевнений, дотепніший, самий довгий
 - Г. щонайгірніший, менш досвідчений, найвужчий
13. Помилку допущено в узгодженні числівника з іменником у варіанті
- А. п'ять з половиною яблук
 - Б. шість з третиною пляшок
 - В. сорок сім з чвертю бідонів
 - Г. три з половиною мандарина
14. Помилку допущено в узгодженні числівника з іменником у варіанті
- А. півтора дня
 - Б. двоє друзів
 - В. три товариша
 - Г. одна третя кола
15. Граматично правильна відповідь на запитання «Котра година?» —
- А. за чверть дванадцята
 - Б. десять хвилин четвертої
 - В. без двадцяти хвилин перша
 - Г. сім годин десять хвилин
16. Синтаксичну помилку допущено в рядку
- А. у місті Сумах
 - Б. у селі Семигори
 - В. за річкою Прип'яттю

Г. на станції Жмеринка

17. Синтаксичне керування порушено в словосполученні

А. сповнений оптимізму

Б. ігнорувати проханням

В. знехтувати допомогу

Г. чекати близько року

18. Можливий лише один варіант керування в рядку

А. радіти з нагоди й радіти нагоді

Б. багатий на білок і багатий білком

В. чекати вчителя й чекати на вчителя

Г. кепкувати з нього й кепкувати над ним

19. Синтаксичну помилку допущено в реченні

А. Збірка поета вийшла по його смерті.

Б. Сформуйте групи по двадцять осіб.

В. Кажуть, п'яному море по коліна.

Г. Ви поставили запитання не по темі.

20. Прийменник по правильно використано в усіх словосполученнях рядка

А. по дорученню директора, наказ по армії

Б. побігти по лікаря, видно по очах

В. орієнтуватися по компасу, автобус по замовленню

Г. фахівець по історії, родич по матері

21. Граматично правильне продовження речення «Відповідаючи на запитання вчителя...» наведено в рядку

А. у класі панувала тиша.

Б. наводьте цікаві приклади з історії.

В. з моїх рук випав олівець.

Г. мене уважно слухали однолітки.

22. Помилку у творенні присвійного прикметника допущено в рядку

А. Надіїн, Олексіїн, вовчий

Б. Галинин, Юріїв, орлиний

В. свекрушин, братів, чайний

Г. доччин, синів, соловейків

23. Стилійстичну помилку допущено в реченні

А. У зеленім вбранні йде весна.

Б. Чекай мене у вишневім садку.

В. У маминім слові звучить мудрість.

Г. Розділові знаки в простім реченні.

24. Ступені порівняння можна утворити від усіх прикметників рядка

А. теплий, успішний, босий

Б. яскравий, кумедний, ясний

В. добрий, кмітливий, важкий

Г. низький, новий, величезний